

אורות השבת

גליון מס' **1050**

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
מקץ

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

האור שבחושך

ויהי בפקד ותפעם רוחו... ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה (בראשית מא, ח)

ואין פותר אותם לפרעה: פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה שומע קולן נכנס באוזניו ולא היה לו קורת רוח בפתרוןם, שהיו אומרים שבע בנות אתה מוליד - שבע בנות אתה קובר. (רש"י)

החרטומים אכן פתרו את חלום פרעה, אך פתרוןם לא ערב לאוזניו. לעומתם פתרונו של יוסף מצא חן בעיניו כל כך עד כי וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו, ולא עוד אלא שהכתירו בתואר 'איש אשר רוח אלוהים בו' (בראשית מא, לו-לח). וצריך להבין, מה בין פתרון החרטומים - לפתרונו של יוסף. שכן מה לי אם שבע הפרות השמנות מרמזות על 'שבע בנות' שנקברו, או שהן מרמזות על 'שבע שנות שובע' שנבלעו בשנות הרעב, הרי משמעות אחת לשני הפתרונים. ברם לכשתבונן נראה, שפתרון החרטומים מלמד על הכחדה וחיידולן - 'קבורת הבנות', ואילו בחלום פרעה הפרות לא נכחדו אלא רק 'נבלעו' והיינו שהן קיימות אך אינן נראות, ולכן לא קיבל את פתרונו. מה שאין כן בפתרון יוסף הרמזו על שבע שנות שובע, אשר אמנם נבלעו בשנות הרעב אך עדיין נותרו קיימים אלא שנשכחו מחמת כובד הרעב - ולא יודע השבע! ואכן הוראה יראה, שגם בשנות הרעב היה מזון בשפע גדול, שנאמר 'ויצבור יוסף בר כחול היס' (בראשית מא, מט). אלא שבעיני המון העם, לא נודעה הברכה מפני שנבלעה בחרפת הרעב. ורק איש חכם ונבון אשר רוח אלוהים בו - כיוסף הצדיק, יכול לראות את ברכת ה' גם בערפל האופף את ימי הרעב הקשים. ואת זאת הבין פרעה היטב, ועל כן הכתירו בתואר 'איש אשר רוח אלוהים בו'. וזה עומק דברי המדרש (בראשית רבה פט, א): 'ויהי מקץ שנתיים ימים - קץ שם לחושך', רוצה לומר שיוסף גילה את האור מתוך החושך, והבין.

ואם יש את נפשך לדעת עד כמה כל תלאותיו של יוסף לא עשו בו שום רושם כלל, צא ולמד לדברי רש"י על הכתוב 'והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם' (בראשית מה, יא), ופי' רש"י: 'השוה את כולם יחד, לומר שכשם שאין לי שנה על בנימין אחי שהרי לא היה במכירתו, כך אין בליבי שנה עליכם, עכ"ל. ומקור דבריו מדברי הגמ' (מגילה טז, ב), ע"ש. הנה כי כן יוסף לא ראה כל דבר רע במכירתו עד אשר אהב את אחיו בדיוק כשם שאהב את אחיו בנימין - שלא היה כלל במכירתו!

ומכאן נבין גודל התוכחה שהוכיח הקב"ה את יעקב אבינו ע"ה אודות מכירת יוסף. שכן שנינו במדרש (בראשית רבה צא) ע"פ למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה', וז"ל: 'כיון שאמר יעקב למה הרעותם לי להגיד לאיש העוד לכם אח, אמר הקב"ה אני עסוק להמליך את בנו במצרים והוא אומר למה הרעותם, עכ"ל.

ועל פי זה אמרתי ליישב פליאה נשגבה אשר מצינו ביוסף הצדיק. דהנה כשנולד בנו בכורו קרא את שמו מנשה, יען 'כי נשני אלוהים את כל עמלי ואת כל בית אבי' (בראשית מא, טא). ויש להשתומם, מה ראה יוסף להטביע את שם בנו על אותה שכחה שהשכחו השי"ת מכל עמלו ומבית אביו. והלא אדרבה מצינו לאמהות הקדושות אשר בחרו דוקא להנציח את צרתם בשם בנם 'ותקרא את שמו ראובן כי אמרה ראה ה' בעיני... ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע ה' כי שנואה אני ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון' (בראשית כט, לב-לג). וכן מצינו לבני שמות שאר השבטים. ברם לדברינו נראה, שכן בנייתוקו מבית אביו ומכירתו לעבד וכו', ראה יוסף בליבו הישר אך טוב וחסד, ועל כך ביקש להודות להשי"ת בהנציחו את שם בנו על אותם צרות אשר נתחפכו בהכרתו לברכה - 'כי נשני את כל עמלי'.

ודע שהקללה הגדולה ביותר בחיי האדם, היא כשטחו עיניו מראות טוב גם בימי חושך וצלמות. ומקרא מפורש הוא בתורה (דברים כח, כח) 'יככה ה' בשגעון ובעיוורון ובתמהון לבבי, ופי' רש"י 'אוטם הלב'. רוצה לומר שהעיוורון האמור בכאן, אינו מפני שמנותק הוא מן האור כעיוור המתהלך באפילה, אלא מקורו בשגעון ובתמהון הלבב - האוטם עיניו מלראות את האור מתוך החושך. ובאמת אומלל הוא עד למאוד, האדם הנלכד **המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"**

דבר העורך

חלומות שמימיים

ויקץ פרעה, ויחלום שנית. מבאר הרבי חלומותיו של יוסף הם בכיוון של עלייה, בחלום הראשון ענייני ארץ "אלומות", ובחלום השני ענייני השמים "השמש והירח והכוכבים". לעומתו פרעה חלומותיו בכיוון של ירידה, על ענייני ארץ בלבד, בחלום ראשון על סוג החי ובחלום השני על הצומח. יש ואדם זוכה לחלומות שמימיים שמודיעים לו בחלום חידושי תורה, וזה בא לאחר שעוסק בתורה ובתפילה ביום ביגיעה עצומה, בשנתו בלילה כשנשמתו עולה ושואבת חיים מלמעלה. אומר **רבי אהרן מקרלין** זיע"ה אצל יעקב נאמר 'ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה'. זו דרך עובדי ה', שכשמתעוררים משנתם מיד מודים לה', מברכים את ברכת התורה, ברכות השחר, קוראים את שמע, מתפללים ולומדים תורה. אבל פרעה וייקץ וישן שנית הוא התחפך לצד השני וחזר לישון.

בברכת לבי אלוף ונחורק

הרב **עוזיאל אדרי**
רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
עלת השחר	5:28	5:29	5:29	5:30	5:31	5:31	5:32
זמן טלית ותפילין	5:34	5:35	5:35	5:36	5:37	5:37	5:38
זריחה - הגן החמה	6:37	6:37	6:38	6:39	6:39	6:40	6:40
סוף ק"ש לדעת מג"א	8:32	8:33	8:33	8:34	8:34	8:35	8:35
סוף ק"ש להגאון והג"א	9:03	9:03	9:04	9:05	9:05	9:06	9:06
סוף ברכות ק"ש	9:54	9:55	9:55	9:56	9:56	9:57	9:57
חצות יום ולילה	11:37	11:37	11:38	11:38	11:39	11:39	11:40
סגירת גזילה	12:07	12:07	12:08	12:08	12:09	12:09	12:10
סגור המנחה	15:51	15:51	15:51	15:52	15:52	15:53	15:53
סקיעה	16:42	16:42	16:43	16:43	16:44	16:44	16:45
צאת הכוכבים	16:55	16:55	16:55	16:56	16:56	16:57	16:57

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	מקץ
הפטרה לספרדים:	ויקץ שלמה
כניסת השבת:	16:21
יציאת השבת:	17:13
רבנו תם:	17:45

"ברכת הלכנה"
החל מיום שלישי בערב ז' טבת משעה 20:01
סוף זמנה יום שלישי י"ד טבת בערב כל הלילה

אורות הפרשה

לא הפירו מדריגתו הנעלית

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו' (מב, ח). מבאר בעל התניא זיע"א לשבטים לא היו הכרה והשגה במדריגתו הגבוהה והמרומת של יוסף, "והם לא הכירוהו" שהשבטים לא הכירו את מדריגתו המופלאה והנעלית.

קדקוד וראש לאחיו

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו' (מב, ח). מבאר ה'אור התורה' יוסף היה בבחינת צדיק עליון, נעלה מאחיו. לכן נאמר עליו וילקדוד נזיר אחיו. הוא היה ראש ומקור לאחיו, כי הוא המשפיע שפע עליהם.

לא השיגו את מדריגת יוסף

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו' (מב, ח). מבאר ה'תורת חיים' "והם לא הכירוהו" השבטים לא הכירו ולא השיגו את מדריגתו הגבוהה של יוסף, השבטים בחרו להיות רועי צאן, שהוא עסק קל. והם היו כל מהזמן מצויים מחוץ לעיר, כדי שטרדות העולם לא יפריעו להם ואינם מבלבלות אותם ומבטלים מדבקותם באלוקות. אך יוסף מידה אחרת הייתה לו אף על פי שהיה מעורב בניהול השלטון במצרים וטרוד מאוד בענייני העולם, והיה השליט בכל ארץ מצרים, בכל זאת לא תפסו העניינים האלה מקום אצלו ולא בלבלו אותו מדבקותו באלוקות. הם לא שיערו שאפשר להיות בבחינת 'מרכבה' לאלוקות, גם בשעה שבחיצוניות טרודים כל כך בענייני העולם. לכן טעו ביוסף אחיהם וחשבו שהוא מצרי.

מקור היראה

ויאמר אליהם יוסף, זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא' (מב, יח). מבאר ה'נפלאות חדשות' יוסף אמר לאחיו שגם עצם הדבר שהוא זכה להיות ירא אלוקים, אף זה בא וניתן מאת הקב"ה.

עורר לתשובה

ויאמר אליהם יוסף, זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא' (מב, יח). מבאר ה'עיסורי תורה' מה ראה יוסף להתפאר בהיותו ירא אלוקים, אלא יוסף ביקש להרעיק על אחיו יראת שמים, כדי לעורר את לבבם לתשובה. לכן אמר להם "את האלוקים אני ירא", ובכך עורר את היראה בקרבם. ואכן, מיד לאחר מכן קראו ואמרו "אבל אשמים אנטנו על אחינו".

פורצת גדרות

ויאמר אליהם יוסף, זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא' (מב, יח). אומר הרבי הרי"צ יראת שמים אמיתית פורצת גדר אבנים וברזל. לפני אמת ויראת שמים הכול מתבטלים.

יראה מהחטא עצמו

ויאמר אליהם יוסף, זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא' (מב, יח). אומר בעל התניא זיע"א החטא גורם לעונש בגיהנום, שהוא בגדר רפואה טובה גדולה לחוטא. כי החטא עצמו גרוע עוד יותר. ידיעה זו צריכה להביא את האדם לידי יראת חטא יראה מן החטא עצמו.

מה התפלת

ויאמר אליהם יוסף, זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא' (מב, יח). רבי הילל מפאריש זיע"א היה אומר "כל עוצם זהירותי ביראת שמים הוא כדי שייקלטו בלבי ענייני החסידות". אמר על כך הרבי הרי"צ "ואני אומר שכל ענייני חסידות וטיב קליטתם הוא כדי להרגיש את היראת שמים בחיות פנימית".

שם יהודי

ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח' (מא, מה). מבאר ה'ילקוט דוד' פרעה שינה את שמו של יוסף מפני שלא רצה לידו אדם בעל שם יהודי, אבל יוסף לא קיבל זאת ולא חישבן לו, כפי שנאמר בפסוק ויצא יוסף על ארץ מצרים הוא הוסיף להיקרא בשמו היהודי יוסף, והשם צפנת פענח לא נזכר עוד.

גם בשעת התצלחה

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח' (לט, ז). אומר רבי בונם מפשיסחה זיע"א יוסף הוסיף להיות קרוב אל הקב"ה גם כשהיה טוב לו, וגם כשהיה איש מצליח.

נהג בתפומה ובתפומה

יעשה פרעה ויפקד פקידים' (מא, לד). מבאר ה'אמרי שפי' יוסף נהג בחכמה ובתבונה את המשימה להחרים תבואה מבני העם הועיד לפרעה יעשה פרעה ויפקד פקידים יעשה הוא לעצמו שונאים בקרב העם, ואילו את חלוקת התבואה לאחר מכן נטל לעצמו.

לקיים בנו חכמי ישראל

הציבור נקרא להמשיך להעתיר בתפילה לרפואת הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל

אורות הכשרות

במערבולת גלי הים הגועשים הפוקדים אותו בימי חייו, מפני שהוא חסר אונים ואין בכוחו לעשות מאומה להצלת נפשו מצלילה אין סופית במעמקי הים כעופרת במים אדירים. ברם איש אשר רוח אלוהים בו, יודע להגביה את ראשו מעל פני הגלים ולשרוד בכל המצבים, בבחינת 'משברך וגליך עלי עברו' (תהלים מב, ח). שכן הוא הגיע להכרה שאמנם 'אדירים משברי ים', אך 'אדיר במרום ה'!' (תהלים צג, ד).

ובזה יובן מה שהעירו מקצת המפרשים, מדוע מכת 'חושך' שהיתה במצרים היא המכה התשיעית הסמוכה למכת בכורות, והרי בדרך כלל המכות באות מן הקל אל הכבד, וכי הישיבה בחושך קשה יותר מאשר מכת 'דם' או לשמש כטרף בידי חיות רעות וכו'. ברם עיוין בדברי רש"י עה"פ (שמות י, כג) יולא קמו איש מתחתיו שלושת ימים, וז"ל: 'מי שהיה יושב לא יכל לעמוד, והעומד אינו יכול לשבת, ומי שהיה רובץ אינו יכול לזקוף'. ולבי אומר לי, שכונת רש"י בזה לרמוז, שעקב המכות הקשות שניחתו עליהם עד עתה, הוכו בתדהמה ותמהון לבב עד כדי חוסר אונים מוחלט - של 'מי שהיה יושב לא יכל לעמוד' וכו'. ואכן מצב ענוס זה, הוא המכה הקשה ביותר שניחתה עליהם עד כה, ומכאן דרכם סלולה רק בכיוון אחד - אובדן וחידולן 'מכת בכורות'!

וכך הוא בכל ענייני העולם, שברכת ה' מרחפת על האדם בכל עת ובכל שעה, כמאמרם 'כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד', אלא שפעמים הברכה נבלעת בערפל הזמן ומצוקות העתים עד שאינה ניכרת בעיני האדם. ומכאן מבחנו של האדם המאמין אשר 'רוח אלוהים בו', לגלות מתוך החושך את האור שבהשגחתו יתברך, עד לדרגה העליונה של 'כשם שחייב אדם לברך על הטובה - כך חייב הוא לברך על הרעה', באותה מידה ממש! **וכמה** מופלאים הם בזה הדברי בעל ה'נתיבות' (הקדמה לפירושועלמגילתאסתר), אשר חידש שאין שום מצוה להשתכר בפורים, ומ"ש בגמ' (מגילה ז, ב): 'אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא, היינו שחייב אדם לשמוח בפורים על שנתעלה לדרגה של קבלת תורה מרצון בשל הדביקות בקב"ה. ומ"ש 'עד דלא ידע בן ארון המן לברוך מרדכי', היינו שצריך האדם לשמוח כל כך בחסדי השי"ת עליו, עד שאינו רואה שום ענין לקלל את המן ואדרבה צריך להגיע לדרגה שיאמר 'ברוך המן', שכן המן היה הסיבה והגורם לכל הטוב שזכינו בעקבות גזרותיו, עיי"ש. והדברים מדברים בעד עצמם. **ומכלל** דברים אמורים, נמצא גם המפתח להגיע לדרגת 'איש אשר רוח אלוהים בו' - הרואה את האור מתוך החשיכה. שכן כבר הורונו רבותינו בתלמוד (סנהדרין צח, ב) 'מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח, יעסוק בתורה ובגמילות חסדים', עיי"ש. מפני שהתורה עצמה נקראת 'אמת' שנאמר 'אמת קנה ואל תמכור', וכן נקראת 'אור' שנאמר (משלי ו, כג) 'כי נר מצוה ותורה אור', ואם כן אין לך דבר בעולם אשר יכול לגלות את האור מתוך החושך, כמו התורה.

בברכת לבת אלון ויבורך

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

בשורה משמחת

בשעה טובה ומוצלחת

הרינו מזמינים את הציבור הרחב להשתתף

בקריאת "התהילים היומי"
ובקריאת "זוהר על הסדר"

בספריה התורנית "לב מלכים"

רח' ביאליק 127 שכונה א'

בימים א' - ה' בשעה 12:30

ובשעה 13:15 תתקיים "תפילת מנחה"

בברכת ברוכים הבאים בשם ה'

וקבל ברחמים וברצון את תפילתנו

כיבוד קל יוגש במקום

דברו פרטים ניתן לפנות למס': 052-672-2022

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א הלכות תענית ציבור

ש - האם מותר להסתפר או להתגלח בתענית עשרה בטבת?

ת - אמנם מעיקר הדין אין איסור בתספורת וגילוח בצום עשרה בטבת, מכל מקום ראוי להחמיר שלא להסתפר ולהתגלח בו.

ש - אימתי מתחיל צום עשרה בטבת וסיימו?

ת - צום עשרה בטבת תחילתו עם עלות השחר, וסופו בצאת הכוכבים. להבדיל מצום תשעה באב ויום הכיפורים אשר נאסר לילו כיומו. ומכל מקום, בשעה שעלה לישון נאסר באכילה ושתייה ואפילו אם התעורר קודם עלות השחר, אלא אם כן התנה בפרוש קודם שישן שיש בדעתו לאכול ולשתות לפני עלות השחר.

ש - האם קטנים חייבים בתעניות הללו?

ת - קטן פחות משלוש עשרה ויום אחד, וקטנה פחות משתיים עשרה שנה ויום אחד, פטורים מכל התעניות הללו לבד מצום כיפור אשר יבואר אי"ה במעודו. אך משהגיעו לגיל זה, חייבים הם להתענות עם הציבור אפילו שלא הביאו עדיין שתי שערות. ומכל מקום, אין להאכיל את הקטנים אלא כדי צרכם ולא שאר מעדנות וממתקים, כדי שיתאבלו עם הציבור. במה דברים אמורים, כשהם מבינים במהות היום ויש להם זעת להתאבל, אבל כל שהם קטני קטנים שאינם מבינים כלום במהות היום, מותר להאכילם בכל דבר כדרכם בכל ימות השנה.

ש - האם חולה או זקן שתש כוחו, חייבים בתענית זו?

ת - חולה אפילו שאין בו סכנה, פטור מתענית זו. וכן יש לפטור זקן אשר תשש כוחו וקשה עליו התענית. וכמו כן, מי שצריך לאכול או לשתות עפ"י ציווי הרופאים אינו רשאי להחמיר על עצמו. אבל מי שחש בראשו או בשאר אבריו מחמת הצום אינו רשאי להפסיק את הצום אלא עפ"י הוראת חכם והכל לפי ראות עיני המורה.

ש - האם נשים מעוברות, יולדות ומניקות חייבות בתענית זו?

ת - מעוברת אשר מלאו שלושה חודשים להריונה, פטורה מתענית זו. וגם אם טרם מלאו לה שלושה חודשים אך מלאו ארבעים יום להריונה, אם מרגישה חולשה מיוחדת יש לפטורה מהתענית, אבל קודם שמלאו ארבעים יום להריונה דינה ככל הנשים, ועל כל פנים אם היא מצטערת ביותר ומרגישה חולשה גדולה נראה שיש להקל בה עפ"י הוראה חכם. וכן יולדות ומניקות שהן בתוך עשרים וארבעה חודשים (שנתיים) מיום שילדו, אינן חייבות להניק (או שלא הניקה כלל), פטורות מתענית זו.

ש - אם אין עשרה מתענים בבית הכנסת, האם מוציאים ס"ת בשחרית ומנחה לקריאת "יחל משה", והאם החזן אומר "עננו" בחזרת הש"צ בברכה, והאם הכהנים נושאים כפיהם במנחה?

ת - יש אומרים שאין מוציאים ס"ת שחרית ומנחה לקריאת "יחל משה" אם אין שם עשרה מתענים. ואם חל בשני וחמישי מוציאים ס"ת בשחרית וקוראים בו בפרשת השבוע. ויש אומרים שאין צריך עשרה אלא די בשבעה מתענים בלבד, ויש מקילים אפילו בשישה מתענים, וכן המנהג להקל. ועל כל פנים, אין להעלות לתורה אלא אם יש עשרה בתענית וכן ראוי להחמיר לגבי הקורא בתורה במקום האפשר. ואפילו היה העולה כהן יחיד לא יעלה לתורה אלא יצא החוצה לפני קה"ת, כדי שיעלה ישראל במקומו. וכל שכן שאין החזן אומר "עננו" בברכה בפני עצמה בחזרת הש"צ, אלא אם כן היו שם לפחות שישה מתענים. וכן אין הכהנים נושאים כפיהם במנחה, בפחות משישה מתענים. והכהן עצמו לא ישא כפיו במנחה אם אינו מתענה, אפילו במקום שיש עשרה מתענים.

ש - האם מותר לשטוף הפה או לצחצח שיניים בתענית זו?

ת - ראוי להחמיר שלא לשטוף הפה או לצחצח שיניים בתענית, פן יבלע מן המים. ואם הוא רגיל בכך ויש לו צער גדול יש להקל בזה ובלבד שלא ימלא פיו מים וגם יזהר מאוד שלא יבלע אפילו מעט מן המים (ובתשעה באב ויום הכיפורים אסור לעשות כן בכל אופן).

ש - האם בעלי שמחה כגון חתן בשבעת ימי חופתו או אבי הבן ביום המילה חייבים בתענית זו?

ת - הכל חייבים בתענית זו כולל חתן תוך שבעת ימי חופתו או אבי הבן ביום שנימוול בנו או ביום שלוחים לפדיון בנו. אולם בצום שנדחה, יש להקל בכל אלו.

ש - מי שאכל בשוגג או במזיד תוך כדי התענית, האם חייב להשלים את תעניתו?

ת - גם מי שאכל או שתה תוך כדי התענית בשוגג או במזיד, אפילו יותר משיעור כזית מזון ורביעית משקה, חייב להפסיק מיד ולהשלים את התענית עם הציבור. שכן וכי מפני שאכל שום, ימשיך לאכול שום?

דבר רבני הקהילות

הרה"ג יצחק דהאן שליט"א

ה. הראשי ביה"ד הרבני האזורי באר שבע - אילת ורב ק"ק "שערי ניסים" בשכונה ו' החדשה

סוד החלומות

"ויחי מקץ שנתיים ימים והנה פרעה חלום" הפרשיות האחרונות שקראנו עוסקות ברובן במספר חלומות. חלום יעקב, חלום יוסף, חלום פרעה וכו'. והשאלה הנשאלת האם יש מקום לייחס חשיבות לדברי חלומות? **בטרם נבוא ליישב זאת נביא הקדמה כמובא בזהר (לך לך)** אמר רבי שמעון בר יוחאי: למדנו שיש אדם שזוכה ב"נשמה", ויש מי שזוכה ב"רוח", ויש מי שלא זכה אלא ב"נפש". מי שלא השיג אלא מדרגת הנפש שהיא הנמוכה ביותר, ולא נתעלה יותר לזכות ברוח ונשמה, ומתדבק בצד הטומאה שהוא ישן באין אותם הצדדים הרעים ומודיעים לו ב"חלום" מהוויות העולם. מי שהוכשרו מעשיו וזכה לקבל רוח ונשחה בכוחו לזכות ל"חלום" שהוא אחד משישים בנבואה. **יש לציין שחלום הוא אחד הכלים שהקב"ה מעביר דרכם מסר לבשר ודם.** זה יכול להיות ידיעה על כלל ישראל או ידיעה אישית הנוגעת לאדם עצמו. בזמן קדם, בתקופת הנביאים, הקב"ה ברצונו, היה מעביר מסר לנביא דרך נבואה בבחינת "כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים". אולם לאחר גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו פסקה מאתנו הנבואה וכל מה שנשאר בידינו אלו הם החלומות כשהקב"ה רוצה לעורר אדם לדבר מסוים, מעבירו דרך חלום, ידועה המימרא שאמרו חז"ל "שמחרב בית המקדש ניתנה הנבואה לשוטים ולקטנים", ולמה? לפי שכידוע קטן או שוטה שיבוא ויאמר לנו הודעה או גילוי, נשתיק אותו ונאמר לו שאינו מבין דבר ושתיקתו יפה מדיבורו אך ייתכן שדבריו דברי נבואה הם. **באותו עניין** כשאדם ישן אין לו דעת, מלבד האיברים החיוניים. כל גופו מוטל ככר מת, ועוד ששינה אחד משישים במיתה, ולכן אמרו חז"ל שחלום זהו סוג דיבור לאדם שוטה, שהיות ואדם ישן הרי הוא כשוטה והחלום שלו הוא אחד משישים בנבואה. והראיה שלעיתים אדם חולם חלומות וכשקם מבטלם כשם שמבטל הוא את דברי השוטה והקטן, ולעיתים נמצא שדברי נבואה הם. **אולם עם זאת מצינו** סתירה ב-ב' סוגיות במסכת ברכות (טז) כתיב "חלום אחד משישים בנבואה". ומאיידך מצינו במסכת ברכות (נה) כתיב "חלומות שווא ידברו" לפי שאין מראין לו לאדם אלא מהרהורי ליבו, חלומותיו של האדם הן תוצר של המחשבות והמעשים בהם עסק במהלך יומו ולא גילוי לעיון. **והשאלה מתעצמת יותר האם יש מקום לחוש מחלומות?** ברם, **יש ליישב זאת** על פי חלוקה של קטגוריות עפ"י ההקדמה במסכת ברכות (נ"ה) אמר רבי יוחנן שלושה חלומות מתקיימין: **חלום של שחרית** - זהו חלום שחולמים לפנות בוקר והוא מן החלומות המתקיימים והטעם, היות ובתחילת הלילה אדם חולם מהרהורי ליבו מה שראה ביום. אולם החלום הסמוך לפנות בוקר הוא זך ואמיתי. **חלום שנפתר בתוך חלום** - ישנו חלום שאדם חולם ובתוכו הוא חולם גם את הפתרון, כפי שמצינו אצל פרעה שחלם גם את פתרון החלום. "שבע פרות שמנות", "שבע שנים שובע ושובע רעב". **חלום שנשנה** - כאשר אדם חולם ושוב פעם חוזר וחולם אותו חלום שימנן שהחלום אמיתי ומשמיי מעירים אותו לעניין. ויהיו המאורעות כמניין הפעמים שחלם החלום ההוא. **מלבד חלומות אלו** יתר החלומות הינן בגדר "שווא ידברו" שהם הרהורי הלב. **עפ"י זה יומתק להבין דברי "אור החיים" הקדוש** שחלומותיו של פרעה היו אמת לפי ששנתיים ימים בכל לילה היה חולם החלום ופתרונו ולבוקר שוכח. **זאת ועוד**, שהיה החלום לפנות בוקר כמ"ש "ויקץ פרעה והנה חלום" וזה מורה גם כן על חלום אמיתי שהוא לפנות בוקר, והוא חוזר ונשנה. לפיכך, היה פרעה חושש מהחלומות הללו, ובה יוסף ופתר אותם כל אחד כפתרונו. **אולם, עם האמור, יש לחשוש לשלוש חלומות שכתב מרן ביסמין (פ"ח, ה')** 1. הרואה ספר תורה שנשרף. 2. הרואה יו"כ בשעת נעילה. 3. קורות ביתו או שיניו שנפלו שעל חלומות אלו מתענים. באותו עניין מובא מעשה ביהודי אחד שהיה מטריד את רבו בכל בוקר בדיבוב חלומותיו הבטלים, וביקש עצה מהרב, אמר לו הרב העצה הטובה היא תישן פחות, תחלום פחות.

בבית אבא ואבא

הרב יצחק דהאן

בגוב האריות

עת צרה הייתה בירושלים שלפני יותר מארבע מאות שנה. רעב כבד פקד את האזור בעקבות שנת בצורת, מחירי המזון האמירו, והשגת אוכל נהפכה למלחמת קיום יום יומית.

מצבם של בני הישיבה שפעלה בירושלים היה קשה ביותר. עד כה נתמכו בידי נדיבים והיו יכולים להתמסר ללימוד התורה. עתה היו בסכנת גוויעה מרעב. לאחר שהנדיבים לא יכלו לעמוד בהתחייבויותיהם בשל היוקר המאמיר.

ראשי העדה ורבניה התכנסו לאספת חירום, ובה הוחלט לשגר אחד מנכבדי ירושלים לחוץ-לארץ, כדי לגייס תרומות בין יהודים בעלי אמצעים לעזרת אחיהם שבארץ הקודש.

נסיעה לחוץ-לארץ בימים ההם הייתה כרוכה בסכנות רבות. המתכנסים הציעו להטיל גורל שיקבע מי האיש שישלח למשימה.

הפור הוטל ובגורל עלה אחד מגדולי המקובלים אז, רבי אברהם גלנטי. הוא קיבל עליו את המשימה מתוך הכנעה, אף שזו תאלץ אותו להתבטל מלימודו ולעסוק בצורכי ציבור. הוא אף ראה בכך זכות, שעל ידו תבוא טובה גדולה ליהודי ארץ ישראל.

יצא רבי אברהם לנמל יפו, ועלה על ספינה שיצאה אל העיר הגדולה קושטא (איסטנבול) שבטורקיה. ההפלגה עברה בשלום, הם כבר התקרבו לנמל קושטא, אלא שאז נראו סימני דאגה על פניו של רב החובל, שהביט אל החוף במשקפתו.

"אינני מצליח להבין מה קורה שם...", מלמל רבי החובל. כשהתקרבה הספינה התודעו נוסעי האנייה לסיבת חששותיו של רבי החובל: בעיר התחוללה דרמה. בני אדם התרוצצו בבהלה אנה ואנה, וביניהם גם חיילים. רבים עמדו על גנות הבתים.

לנוסעי הספינה לא היה הסבר למראה המוזר. רבי החובל החליט שלא לסכן את הנוסעים והודיע כי הספינה תפליג ליעדה הבא ותדלג על העגינה בנמל קושטא.

רבי אברהם גלנטי לא היה יכול להסכים לכך. קושטא הייתה יעד חשוב מאוד בעבורו, ולא היה באפשרותו לוותר על הסיכוי להשיג את תמיכתם של עשירי העיר בתושבי ירושלים הגוועים ברעב.

הוא הציע לרבי החובל כי אחד המלחים יוריד סירה קטנה לים וייקח אותו עד החוף. שם ירד רבי אברהם, והמלח ישוב בסירתו מיד אל האנייה.

בתחילה לא רצה רבי החובל להיענות לבקשה. "אני אחראי לשלום הנוסעים, ולא אסכן את חיידך. אף אם אתה רוצה בכך", אמר לו. רבי אברהם שב והפציר בו שוב ושוב, עד שנעתר לבקשתו ושלה את רבי אברהם בסירה, כבקשתו.

המלא הוריד את רבי אברהם ושב במהירות אל הספינה. רבי אברהם

הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע

חזקו ואמצו גיבורי החיל

ברכת שמים ממעל

לרבנות חיילי צה"ל ואנשי כוחות הבטחון המחרפים את נפשם ביבשה באוויר ובים למען אחיהם בית ישראל.

יתן ה' את אויבנו הקמים עלינו, נגפים לפניהם, ישמרו ויצילו ויחזירו לביתם בריאים ושלמים

ברכת רפואה שלימה והחלמה מהירה

למגיני ארץ קודשינו בכל מקומות מושבותיהם

ותפילת פרויי ה' ישובן ובאו ציון ביניה

נישא תפילה ונפיל תחינה לשלומם של השבויים והנעדרים שישובו לבתיהם לחיים ולשלום

נקום נקמת דם עבדיך השפוך

ובלב מלא תוגה, עטופי אבל ויגון קודר על רציחתם של יהודים יקרים בידי בני עוולה, ונפילתם של החללים בכל מערכות הביטחון בשדה הקרב הי"ד

ואת תנחומנו הכנים אנו שולחים למשפחות היקרות והאהובות

ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה

יהושע (שוקי) דמרי
ממונה המועצה הדתית

תענית עשרה בטבת יחול ביום שישי

תחילת הצום: עם עלות השחר בשעה 5:31
סיום הצום: בשעה 16:57 "לאחר הקידוש"

שבת שלום!

החל לצעוד ברחובות העיר ופתאום התייצבו מולו שני חיילים וגערו בו: "מה אתה עושה בחוץ?! אתה מסכן את חיידך!"

מדבריהם הבין רבי אברהם מהו הדבר שמפיל אימה ופחד על אנשי העיר: שני אריות ברחו מגן החיות שבחצר ארמונו של הסולטן, והם משוטטים עתה בעיר, וכבר הפילו כמה חללים.

לא סיימו החיילים לספר את אשר אירע והנה נראה אריה אחד בקצה הרחוב. בתוך שנייה נעלמו החיילים, אך רבי אברהם נשאר על עומדו. האריה התקרב לעברו, ורבי אברהם עומד בשלווה. מאות עיניים מכל הגנות צפו במתרחש במתח ובדאגה.

האריה הגיע עד רבי אברהם, ושם כרע ורובץ לידו בשקט כמצפה לפקודתו. בנחת הושיט רבי אברהם את ידו ואחז באוזנו של האריה, והאריה קם והלך אחריו. עיני האנשים מהגנות נקבעו לרווחה למראה עיניהם. רבי אברהם החל לעלות במעלה הרחוב העולה לחצר הסולטן, ואז הופיע פתאום האריה השני.

שוב החסיר ליבם של הצופים פעימה. אף הסולטן עצמו, שהיה עם אנשיו בארמונו, צפה במתרחש. האריה השני, כקודמו, עצר בנחת ליד רבי אברהם, וזה תפס את אוזנו בידו השנייה, והמשיך בדרך לחצר הסולטן, כששתי ידיו אחוזות באריות כאילו היו כבשים.

חצר הסולטן הייתה פתוחה, ולעיני רבי אברהם נגלה כלובם הפתוח של האריות. חישמהר הכניס את האריות פנימה, וסגר בעדם את הדלת.

קושטא נשמה לרווחה. התושבים ירדו מהגנות צוהלים, ורבי אברהם הוזמן אל הסולטן. הוא עמד לפניו בענוה, ואחז בתרמילו. הסולטן העתיר עליו שבחים ושאל: "מי אתה? כיצד הצלחת להשתלט על האריות? האם בכישוף עשית זאת?"

זקף רבי אברהם את גבו, הישיר מבט אל הסולטן ואמר: "חלילה לי! יהודי אני, והתורה אוסרת עלינו לעסוק בכשפים. אולם כבר מעת שברא הבורא את האדם השליט אותו על בעלי החיים וטבע בהם יראה מפניו. אך זאת בתנאי אחד: כאשר צלם אלוקים ניכר עליו. אם האדם מתגבר תמיד על יצרו, שורה צלם אלוקים על פניו והחיות יראות ממנו."

שמע הסולטן את דברי החכם והתפעל מאוד. עיניו הפיקחיות, דברי חכמתו וקדושתו הנפלאה שבו את ליבו. הוא ביקש מהחכם להישאר בקרבתו, אולם רבי אברהם התנצל והסביר לסולטן את סיבת בואו לקושטא.

מיד ציווה הסולטן למלא בעבורו תרמיל במטבעות זהב, ליווהו אל החוף ונפרד ממנו בכבוד גדול, וליהודי ירושלים הייתה הרווחה.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימיו ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

